

Kirjandus 7.-9. klass

Kirjanduse õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- 2) väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- 3) tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- 4) mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
- 5) väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatute üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
- 6) kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti

Kirjanduse ainekava 7. klass

1. Ajaline maht
- 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi
2. Eeldatav õpilaskontingent on 6. klassi õppekava läbinud õpilane
3. Õppeaine sisu ja eeldatavad õpitulemused

Raamatud meie ümber

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Raamatukogu• Loovülesanded	<ul style="list-style-type: none">• Teab erinevaid raamatukogu liike, oskab raamatukogust vajaliku raamatu leida.• Oskab koostada ülevaadet oma koduraamatukogust ja pereliikmete lugemiseelistustest

Elulood

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Inimese elulugu kui kirjandusteos• Inimese elu kui küsimärk• Pooleli jäänud päevik• Mälestused kõverpeeglis	<ul style="list-style-type: none">• Oskab eristada olulist ebaolulisest ning teeb vahet entsüklopeedia artiklil, mälestusraamatul ja ilukirjandusteosel• Oskab enda kohta koostada nimekirja „Millest ma koosnen?“• Teab, mis on päevik, oskab eristada olulist ebaolulisest• Oskab kirjutada pilavormis teksti

Noortekirjandus

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Noorus on ilus aeg• Iseenda kammistatest – ausalt• Tänapäeva mässumeelne luule• Ära pea suud!• Nõme on olla nõme• Liblikad kõhus• Me saame hakkama!• Sina + Mina = ?	<ul style="list-style-type: none">• Suudab tegelast iseloomustada• Oskab arutleda• Teab vabavärsi põhimõtteid• Suudab arutleda loetud teksti põhjal noorte probleemide üle• Oskab teksti põhjal küsimustele vastata• Oskab võrrelda poiste ja tüdrukute arusaama armastustest• Teab väitluse põhialuseid ning oskab argumenteerida• Oskab arutleda armastusest

Rahvaluule meie ümber

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Maailmavaade• Rahvaluulele iseloomulikku• Rahvaluule lühivormid• Ütlusfolkloor	<ul style="list-style-type: none">• Oskab analüüsida metsa tähtsust eestlaste jaoks• Oskab loomingust leida rahvaluule tunnusjooni.• Teab, mis on mõistatus, keerdküsimus, liitsõnamäng, valem mõistatus• Teab, mis on vanasõna, aforism, kõnekäänd, jutujätk

Luule puudutus

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Luule noortele ja noortest• Naljaluule• Sürrrealistlik luule• Metafoor• Südames südamesse	<ul style="list-style-type: none">• Oskab analüüsida noorteluulet• Oskab analüüsida naljaluulet• Teab sürrrealistliku luule põhimõtteid ja peamisi esindajaid• Teab, mis on metafoor• Oskab luulest olulist mõtet leida

Seiklusi otsimas

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Eestlased laias maailmas• Rändaja Hendrik Relve• Merega silmitsi• Matkamiseks on ennekõike vaja head tuju• Looduse meelevaldas	<ul style="list-style-type: none">• Teab, mis on reisikiri ja seiklusromaan• Oskab teksti põhjal jutustada• Oskab teksti osadeks jagada: sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon ehk pinge haripunkt, lahendus ja lõpetus• Oskab eristada reisikirja ja seiklusromani, suudab teha kaasõpilastega rühmatööd

	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab oma reisidest kirjutada ja jutustada
--	--

Maagilised lood

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none"> • Maagia meie ümber • Eestimaal võluvägi • Iga seitsme aasta tagant • Uksed teise maailma • Kõik on võimalik • Kurjuse ringis • Kääbikutega haldjate, entide ja mustade jõudude maailmas 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on maagia, oskab rääkida jaanipäeva traditsioonist • Suudab meelde jätta lühijuttu • Teab, kes on prosaist ja lühijuttu kirjutada • Oskab ise lugu kirjutada • Oskab karakteristikat koostada • Oskab kirjeldada tegelast, tuua välja sarnasusi ja erinevusi teiste tegelastega • Teab, kes on haldjad, entid ja mustad

Suured küsimused

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none"> • Mis on filosoofia? • Teistsugune maailm • Maailm on ümmargune? • Filosoof annab nõu 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on filosoofia, suudab filosoferida • Oskab tuua näiteid fantaasiamaailmade kohta kirjandusest ja filmidest • Oskab vastata küsimustele ja põhjendada oma arvamust • Suudab arutleda teksti põhjal

4. Kontroll ja hindamine

Hindamine toimub vastavalt Jakob Westholmi Gümnaasiumi hindamisjuhendile.

5. Kasutatav õppevara

Veronika Kivisilla, Priit Ratassepp, Jürgen Rooste (2012) „Kirjanduse õpik 7. klassile. Labürint I“. Tallinn: Avita

Merilin Aruvee (2012) „Kirjanduse töövihik 7. klassile. Labürint I“. Tallinn: Avita

Kirjanduse ainekava 8. klass

1. Ajaline maht
2 tundi nädalas, kokku 70 tundi
2. Eeldatav õpilaskontingent on 7. klassi õppekava läbinud õpilane
3. Õppeaine sisu ja eeldatavad õpitulemused

Kirjandus kui kunst

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Looduse avatud raamat.• Mis on kunst?• Elus ja kunstis on tähtis silmale nähtamatu.• Kirjandus. Ilukirjandus. Mis vahe neil on?	<ul style="list-style-type: none">• oskab kuuldust ja loetust aru saada ja peamõtet tabada;• oskab tõlgendada kunstiteost, mõistab teose tausta;• oskab arutleda rühmas ning oma arvamust esitada;• oskab kirjutada lühemat omaloomingulist teksti;• teab ilukirjanduse põhiliike, oskab nimetada proosa põhižanre;• eristab ilukirjandus- ja teabeteksti;• oskab kirjutada ühte lauset mitut moodi: ilukirjandus-keeles ja tarbekeeles.
<ul style="list-style-type: none">• Kunst on vaataja silmades.• Kui pilt ärkab ellu.• Loovülesanded.• Õppeteema kokkuvõte.	<ul style="list-style-type: none">• oskab tõlgendada kunstiteost;• oskab maali põhjal lugu kirjutada;• oskab arutelu põhjal definitsiooni kirjutada;• oskab osaleda õpiprojektis: loodusretkel või fotonäituse korraldamisel.

Juttude võluvägi

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none">• Jutu juured.• Muinasjutud.• Muinasjuttude liigid.	<ul style="list-style-type: none">• teab nimetada erinevaid muinasjutte;• tunneb muinasjutus ära selle tunnused ja oskab määrata muinasjutu liiki;• oskab kirjutada muinasjuttu;• oskab vahetada vaatepunkti;• oskab muinasjutte tõlgendada;• oskab kuulata kaaslaste muinas-juttu ning ise muinasjuttu jutustada.
<ul style="list-style-type: none">• Kes teisele auku kaevab, see ise sisse kukub.• Muistendid.• Kuidas maailm alguse sai.	<ul style="list-style-type: none">• teab muistendite liike ja tunnuseid;• oskab jutustada mõnda kodukoha muistendit;• teab peamisi maailma loomise müüte;• oskab nimetada Kreeka jumalaid;

	<ul style="list-style-type: none"> oskab kirjutada lünkteksti abil regivärssi.
<ul style="list-style-type: none"> Naer on terviseks. Linnalegendid. Loovülesanded. Õppeteema kokkuvõte. 	<ul style="list-style-type: none"> teab naljandi, anekdoodi ja linnalegendi tunnuseid; oskab rühmas kaaslaste anekdooti kuulata ja ise anekdooti jutustada; teab nimetada linnalegende; oskab rahvaluulet tänapäevaga seostada; teab rahvaluule põhimõisteid; oskab otsingumootori abil infot leida.

Kirjanduse lohus

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none"> Kirjandus aitab elada. Iseendaga vastamisi. Loovülesanded. 	<ul style="list-style-type: none"> oskab karakterit analüüsida; oskab luuletuses ära tunda vähemalt kuut stiilikujundit; teab, mis on stiilikujundid; oskab vahetada vaatepunkti luuletuses; leiab tekstist sümboli ja oskab seda tõlgendada.
<ul style="list-style-type: none"> Iseendaks jäämine. Hingemaastikel. Loovülesanded. Õppeteema kokkuvõte. 	<ul style="list-style-type: none"> teab mustanahaliste õiguste taustaloost; oskab luuletusi võrrelda; oskab kuuldu põhjal arutleda; oskab filmi analüüsida ja lühidalt kokku võtta; oskab diskuteerida tsitaadi üle.

Kirjandus ja ühiskond

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none"> Käsitöölised ei põle. Ühiskonna küüsis. Ühiskonnakriitika teravad nooled. 	<ul style="list-style-type: none"> mõistab allegooriat ja satiiri, teab mõisteid <i>realism</i>, <i>satiir</i>, <i>allegooria</i>, <i>romaan</i>; oskab luuletust ilmekalt ette lugeda; oskab loetud teksti kohta mõttekaarti täita; oskab võrrelda laulusõnu; tunneb ilukirjandustekstis ära allegooria; oskab kedagi või midagi karikatuurina kujutada.
<ul style="list-style-type: none"> Raha – tänapäeva usk? Murelikult Eestimaast ja eestlastest. Põgenemine oma maailma. Loovülesanded. Õppeteema kokkuvõte. 	<ul style="list-style-type: none"> oskab leida luuletusest ühiskonnakriitika ilminguid; tunneb avalduse vormi ja oskab avaldust kirjutada; oskab kirjutada kriitilise alatooniga kirjutist; oskab tekstist leida müstilist; teab mõisteid <i>ühiskonnakriitika</i> ja <i>eskapism</i>; oskab mudeli järgi luuletust kirjutada; oskab kaaslasti intervjuuerida;

	<ul style="list-style-type: none"> oskab ettekannet või esitlust ette valmistada ja teha.
--	--

Pahad on pahad ja head on head

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<ul style="list-style-type: none"> Paeluv pahelisuus. Need reetlikud jäljed. 	<ul style="list-style-type: none"> teab mõisteid <i>kriminaalkirjandus, krimijutt, alter ego, antikangelane</i>; oskab teksti tähelepanelikult lugeda ja märkab detaile; oskab teksti põhjal krimiloo lahendust pakkuda; oskab rühmas eetika ja moraali üle diskuteerida.
<ul style="list-style-type: none"> Teisipäevaklubi lood. Sassis suhted ja surnud koer. Loovülesanded. Õppeteema kokkuvõte. 	<ul style="list-style-type: none"> oskab pidada detektiivipäevikut; oskab vaadatu põhjal kokkuvõtet kirjutada; oskab oma uusi teadmisi analüüsida.

Kuidas me edasi elame ehk ulmekirjanduse ilushirmus unenägu

<ul style="list-style-type: none"> Kuhu me suundume? Kirjandus hoiatab. 	<ul style="list-style-type: none"> oskab arutleda tuleviku üle, oskab näha maailmas varitsevaid ohte; oskab neutraalselt oma arvamust avaldada, võttes arvesse poolt- ja vastu-argumente;
<ul style="list-style-type: none"> Kui ajataju kaob. Mina, robot. Loovülesanded. Õppeteema kokkuvõte 	<ul style="list-style-type: none"> oskab pidada väitlust; oskab teksti põhjal intervjuud kirjutada; oskab tegelaste omavahelise dialoogi argumentidena vormistada; oskab rühmas tulevikumaailma maketti valmistada; teab, mis on robotika.

Teatrimaailmad

<ul style="list-style-type: none"> Euroopa teatri sünd. Eesti teatri sünd. Esimesed sammud teatriteel. Teater kõneleb meiega mitmes keeles. Teater teatris. 	<ul style="list-style-type: none"> tunneb teatri põhimõisteid: <i>tragöödia, komöödia, draama</i>; oskab ettekannet ette valmistada; oskab arutleda rühmas; oskab määrata draamateose žanrit; oskab lugeda teksti ette rolli kehastununa; oskab kirjutada karakteristikat.
<ul style="list-style-type: none"> Väljamõeldud lavategelikkus. Raamat ärkab ellu teatrilaval. 	<ul style="list-style-type: none"> oskab kirjutada dramatiseeringut; lööb klassis etenduse lavastamisel kaasa;

<ul style="list-style-type: none"> • Milleks arvustus? 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab leida proosa ja draama erinevusi; • oskab proosateksti dramatiseeringuks muuta.
<ul style="list-style-type: none"> • Inimene on teatri keskpunktis. • Loovülesanded. • Õppeteema kokkuvõte. • Õppeaasta kokkuvõte. 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab tekstist absurдитеatri elemente leida; • oskab korraldada etlusvõistlust; • oskab etelda; • oskab kuuldud teatrietenduse põhjal arutleda ja seda ümber jutustada; • oskab kirjutada arvustust; • oskab aasta jooksul õpitu kokku võtta ning oma teadmisi hinnata; • oskab rühmatööna tehtavas omaloomingulises õpiprojektis.

Ajavaru kordamiseks 3 tundi.

4. Kontroll ja hindamine

Hindamine toimub vastavalt Jakob Westholmi Gümnaasiumi hindamisjuhendile.

5. Kasutatav õppevara

Kivisilla, V., Ratassepp, P., Rooste, J. (2012). Labürint. II. Kirjanduse õpik 8. klassile. Tallinn: Avita

Aruvee, M. (2012). Labürint II. Kirjanduse töövihik 8. klassile. Tallinn: Avita

III. Eestlane ärkab

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
„Kas siis selle maa keel” Eesti vajab eestikeelses koolis haritud eestlasi Eesti rahva oma eepos „Kalevipoeg“ „Kui tume veel kauaks ka sinu maa...” „Enam euroopalist kultuuri... Olgem eestlased, aga saagem ka eurooplasteks!” „Elu tuli helgib ja sähvab ja lööb...” Loovtegevused	Tunneb Eesti ajalugu ja oskab seoseid luua kirjanduses. Teab peast K. J. Petersoni luuletust. Tunneb poeetika kujundeid: epiteeti, võrdlust, metafoori, isikustamise, kordust, retoorilist küsimust ja hüüatust, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. Mõistab isamaaluule sõnumit ja koostab luulekava.

IV. Keele ja kirjanduse kirglik suhe

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
---------------	---------------------

<p>Keeleuuenduse lõpmatu kurv Johannes Aaviku mõtteid keelest Poe' õõvastavad õudusjutud Edgar Allan Poe „Ovaalne portree” Nõmmise saare ja kaugete randade laulik Villem-Grünthal Ridala luuletused Mitmenäoline Friedebert Tuglas Katkendid novellidest „Toome helbed”, „Hingemaa” ja „Androgüüni päev” Tavaline ebatavaline tegelikkus Peet Vallak „Hirm” Kõlavama luulekeele poole Henrik Visnapuu luuletused August Gailit – fantaasiarikas unistaja August Gailit „Toomas Nipernaadi” Tõsine keelemängur Artur Alliksaar</p>	<p>Oskab kirjutada kirjeldust, jutustust, arutlust, kasutab selleks sobivaid keelevahendeid Tunneb ilukirjanduse põhiliike. Teab tähtsamaid novellikirjanikke. Tunneb poeetika kujundeid: epiteeti, võrdlust, metafoori, isikustamise, kordust, retoorilist küsimust ja hüüatust, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. Tunneb kalambuur. Mõistab teose/loo kui tervikut. Oskab analüüsida tegelast: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Oskab näha teose käigus tegelasega toimunud muutusi. Mõistab tegelase suhet iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tunneb ära tegelase sisekonflikti ja oskab leida ja sõnastada tegelastevahelise põhikonflikti ning nende suhteid analüüsida.</p>
--	--

V. Mäss ja vastupanu kirjanduses

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
---------------	---------------------

<p>Kirjanduse hüplik areng Siuru loomise rõõm</p> <p>Luuleprintsess Marie Under Marie Underi luuletused Maha lüüriline šokolaad – elagu elulähedus! Albert Kivikas „Ema” Arbujad – vaba ja rippumatu luule kuulutajad Sõnadega nõiduja Betti Alver</p> <p>Arbujad – vaba ja rippumatu luule kuulutajad Pagulase saatus – jääda vabaks, kuid kodumaatuks Karl Ristikivi „Õunapuu“</p> <p>Loovtegevused</p>	<p>Teab tähtsamaid autoreid ja nende loomingut. Tunneb eesti kirjanduslugu 1917-1940. Oskab ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatut seostada; ajastule iseloomuliku ainekst leida teosest. Oskab Eesti aja- ja kultuurilugu seostada. Teab, kuidas teksti aja- või kultuuriloolise tähenduses uurida. Tunneb erinevaid luulevorme, stroofe, riime. Tunneb vabavärssi. Oskab leida sündmuste põhjuse-tagajärje seoseid. Mõistab autori hoiakut ja teose sõnumit ning oskab seda sõnastada.</p> <p>Oskab luulekeeles oma mõtteid avaldada.</p>
---	---

VI. Kirev ja mitmekihiline tänapäev

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
<p>Uue sajandi värvid Armastus enne kõike Tänapäeva rahvalaulik Rändaja fantaasimaailmas Põgenemine valu eest Eestlane on raske amet</p> <p>Loovtööd</p>	<p>Tunneb oludest tingitud loomingut. Oskab teksti kujundlikuks muuta. Tunneb stiili erilisust . Teab, kuidas lugeda luulekogu.</p>

VII. „peab olema keegi, kes ütleb SÕNA...”

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
---------------	---------------------

<p>“Tekstid, mille kaudu seisab meeles...”</p> <p>Inimese teekond</p> <p>Eneseteostuse hind</p> <p>„Seal ta ongi, see Vargamäe...”</p> <p>Raha peab olema</p> <p>Eestlaste uus eepos</p> <p>Midagi, mis alati jääb</p> <p>„Eluaeg olen tahtnud õue”</p>	<p>Teab teksti kompositsioonelemente: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus.</p> <p>Tunneb muutuvat ja muutumatut tegelase tüüpi. Prototüüp.</p> <p>Oskab eristada tekste.</p> <p>Oskab tegelaste tegevusmotiive selgitada.</p> <p>Tunneb kirjanduse tüüptegelasi.</p> <p>Oskab eristada fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.</p> <p>Oskab leida sündmuste põhjuse-tagajärje seoseid.</p>
---	--

Kordamine

Õppeaine sisu	Eeldatav õpitulemus
Loovtegevused	<p>Oskab oma arvamust sõnastada, põhjendada ja kaitsta.</p> <p>Oskab esitada oma väidete tõestuseks elukogemust ning tekstinäiteid tuua.</p> <p>Oskab leida illustratiivseid näiteid tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine.</p> <p>Oskab arutleda probleemi olemuse-põhjuse-tagajärje-lahenduse seoste üle.</p> <p>Oskab loetu põhjal järeldusi teha.</p> <p>Oskab eristada fakti ja arvamust.</p> <p>Oskab leida tekstist filmilike episoodide, võrrelda filmi ja kirjandusteost.</p> <p>Suudab sõnastada teose teemat ja peamõtet .</p> <p>Oskab kokkuvõtet kirjutada ja konspekti koostada.</p>

4. Kontroll ja hindamine

Hindamine toimub vastavalt Jakob Westholmi Gümnaasiumi hindamisjuhendile.

5. Kasutatav õppevara :

Priit Rataspepp (2012) „Labürint III. ”. Tallinn: Avita